

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3262/2017. (X. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezésről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény 18. § (2) bekezdése, 19. § (3) bekezdése, 19/A. § (2) bekezdése, 19/B. § (4) bekezdése és a 19/C. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Bíró Zoltán alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdésére hivatkozással.
- [2] Indítványozta a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezésről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 18. § (2) bekezdése, 19. § (3) bekezdése, 19/A. § (2) bekezdése, 19/B. § (4) bekezdése és a 19/C. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [3] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó a Nemzeti Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: NVB) benyújtott kifogásában arra hivatkozott, hogy a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 209. § (2) bekezdése szerint a folyamatosan fennálló tevékenység esetében a kifogást a sérelmezett tevékenység fennállásának teljes időtartama alatt be lehet nyújtani. A jogszabálysértés alapjául a jelen indítvánnyal támadott jogszabályi rendelkezéseket jelölte meg, vagyis azt a szabályozást, miszerint a Nemzeti Választási Irodának (a továbbiakban: NVI) át nem adott népszavazási aláírásgyűjtő ívek után az NVB hivatalból eljárva ívenként ezer forint bírságot szab ki.
- [4] Az indítványozó (a népszavazási eljárásban: beadványozó) szerint a bírság egyrészt megvalósítja a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) tényállásában rögzített fenyegetést a bírsággal való fenyegetés miatt, másrészt megvalósítja az akadályozást, hiszen egy sor plusz feladatot ró a kezdeményezőre. Az akadályozás megvalósulásának alátámasztására felsorolta, hogy az üres íveket meg kell rendelni az NVI-től, majd ezeket onnét el kell hozni, az üres íveket titkos helyen kell tárolni. Külön tényezőként említette, hogy az elvesztés esetére kilátásba helyezett bírság veszélye miatt tőle nem vesznek át aláírásgyűjtő íveket, ha ezt mégis megtennék, akkor az íveket el kell szállítani a gyűjtési helyekre, amely további költségekkel jár.
- [5] A fentiekre tekintettel a beadványozó kérte az NVB-t annak kimondására, hogy a bírság és a bírságból következő kötelezettségek ellehetetlenítik, de legalábbis megnehezítik a népszavazást és megsértik a Btk. 350. §-át. Utalt továbbá arra, hogy az általa támadott szabályozás nem összeegyeztethető az Alaptörvénnyel.
- [6] Az NVB-nek a kifogást érdemi vizsgálat nélkül elutasító 106/2017. számú határozata utal arra, hogy választási szabálysértésnek a hatályos, választásra irányadó jogszabályi rendelkezések valamilyen tevékenység vagy mulasztás eredményeképpen bekövetkező sérelme minősül. Egy jogszabályi rendelkezés jogszabálysértésként való megjelölése a választási jogorvoslati eljárásban fogalmilag kizárt.

- [7] Az NVB utalt továbbá arra is, hogy jogszabályok közötti kollíziót sérelmező beadvány elbírálására egyik választási szerv sem rendelkezik hatáskörrel, ezért az ügy nem minősül választási ügynek.
- [8] Az NVB a beadványt elutasító indokolásán túlmenően a határozata indokolási részében azt is megállapította, hogy a beadványozó magatartása sérti a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét. Ezt arra alapozta, hogy a beadványozó jogorvoslati jogát annak céljával ellentétesen gyakorolta, vagyis a választási szerv szerint a beadványozó célja nem volt más, mint egy utólagos normakontroll kikényszerítése az Alkotmánybíróságtól a vélelmezett alapjogi sérelem hiányában is.
- [9] 1.2. Az NVB elutasító határozatával szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához. Ebben – a kifogásában előterjesztett érveken túlmenően – kifejtette, hogy alapvető különbség van a választási eljárásban is ismert bírsággal való fenyegetettség és az ő helyzete között, hiszen ő magánszemélyként szeretne népszavazást kezdeményezni. A választásokon induló pártokat az állam támogatja, neki viszont saját magának kell a bírságot kifizetnie. Külön kitért arra, hogy eddig csak 135 ezer aláírásra elegendő ívet tudott kiadni, mert a többit a kifogásolt fenyegetettség miatt nem vették át.
- [10] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a 2017. szeptember 27-én hozott és aznap közzétett Kvk.VI.37.836/2017/3. számú végzésével az indítványozó (a Kúria előtti eljárásban: kérelmező) felülvizsgálati kérelmét a megfelelő képvisélet hiányára tekintettel érdemi vizsgálat nélkül elutasította.
- [11] 1.3. A Kúriához 2017. október 3-án beadott alkotmányjogi panaszában az indítványozó azt állította, hogy az Nsztv.-nek a bírsággal kapcsolatos rendelkezései sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését és a XV. cikk (2) bekezdését. Az Alaptörvényben biztosított jogként egyrészt a jogállamiság elvét, másrészt a vagyoni helyzet szerinti megkülönböztetés tilalmát nevesítette.
- [12] Közvetlen érintettségét azzal indokolta, hogy hitelesített népszavazási kérdéshez történő aláírásgyűjtés során tapasztalta, hogy sérülnek az Alaptörvényben biztosított jogai. A megnyugtatóan elegendő aláírásszám eléréséhez 18 ezer ívre volna szüksége, de nem tudja felvállalni az emiatti esetleges 18 millió forint bírságot. Akik egyébként szívesen részt vennének az aláírásgyűjtésben, megtagadják a felelősségvállalást az ívek megőrzésére és az esetleges bírságösszeg kifizetésére. Pénz hiányában egy mégoly népszerű kérdésben sem tud elegendő aláírást gyűjteni.
- [13] A jogállamiság sérelmével összefüggésben kifejti, hogy egy ember egymaga nem tudhat 200 ezer aláírást összegyűjteni. Egy országgyűlési képviselőnek az induláshoz elegendő 500 támogatót találnia. Az indítványozó szerint nem várható el az aláírásgyűjtőktől, hogy a gyűjtés mellett még anyagi felelősséget is vállaljanak. Abszurdnak tartja, hogy a segítő emberektől azt kelljen kérnie, hogy adott esetben még bírságot is fizessenek. Hivatkozik arra a jogszabályi ellentmondásra, hogy hazánkban helyi népszavazások esetén nincs bírsággal fenyegetettség, míg országos szinten van. Az indítványozó nem látja indokát a bírsággal való fenyegetettségnek, hisz az ívekkel nem lehet visszaélni és egyébként sincs piaci értékük.
- [14] A megkülönböztetésre térve kiemeli, hogy a demokrácia egyik fontos vívmánya a vagyoni cenzus eltörlése. Az indítványozó szerint a bírsággal való fenyegetettség azt eredményezheti, hogy csak a gazdagok mernek majd népszavazást kezdeményezni. Pusztán a bírság elkerülésére való törekvés károkat okoz a kezdeményezőnek. Azért, hogy legyen pénze a bírság átvállalására, gyűjtésbe fogott, de ezidáig még nem kapott adományt.
- [15] Jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, hisz fordult az NVB-hez, majd a Kúriához.
- [16] Indítványa végén nyilatkozik arról, hogy ügyében nincs folyamatban felülvizsgálati eljárás és nem kezdeményezett perújítást.
- [17] 2. Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben először arról kell döntenie, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e. Az indítványozó panasza benyújtásának alapjául az Abtv. 26. § (1) bekezdését jelölte meg.
- [18] Miután a panaszt népszavazási eljárásban nyújtotta be az indítványozó az Alkotmánybíróság eljárására – az Abtv.-n túlmenően – a Ve. 233. §-ában és az Nsztv. 79. § (3) bekezdésében foglaltak is irányadóak.
- [19] A törvényi előírásoknak megfelelően az Alkotmánybíróság megállapította, hogy – figyelemmel az Nsztv. 79. § (3) bekezdésére és a Ve. 233. § (1) bekezdésére – az indítvány határidőben érkezett. Miután az indítvány tartalmilag normakontrollnak minősül az Alkotmánybíróság – figyelemmel az Abtv. 26. §-ára – az ügyben megállapította hatáskörét.

- [20] Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszát.
- [21] Az Alkotmánybíróság egyes hatásköreinek a konkrét ügyben történő gyakorlását a vonatkozó törvények feltételekhez kötik. Az egyedi normakontroll gyakorlásának az alkotmányjogi panaszeljáráásban az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti feltétele, hogy olyan jogszabályi rendelkezésre vonatkozzék az indítványi kérelem, amely jogszabályi rendelkezést a bírósági eljárásban alkalmaztak. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben megállapította, hogy a Kúria az indítványozó által támadott Nsztv. 18. § (2) bekezdését, a 19. § (3) bekezdését, a 19/A. § (2) bekezdését, a 19/B. § (4) bekezdését és a 19/C. § (4) bekezdését eljárásában nem alkalmazta.
- [22] Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az alkalmazást előíró törvényi feltételnek, az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. október 10.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1907/2017.

